

GABRIEL I. NĂSTASE

BUGET ȘI TREZORERIE PUBLICĂ

Ghid de studiu

Copyright © 2013, **Editura Pro Universitaria**

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin
Editurii Pro Universitaria

Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată fără acordul scris al
Editurii Pro Universitaria

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

NĂSTASE, GABRIEL

Buget și trezorerie publică / Gabriel I. Năstase. –
București : Pro Universitaria, 2013

Bibliogr.

ISBN 978-606-647-622-5

336.14

336.1:35

INTRODUCERE

Obiectivele cursului

Disciplina dezvoltă numeroase probleme teoretice și practice, ce oferă posibilitatea formării profesionale a studenților din Facultatea de Finanțe Bănci și Contabilitate. În sprijinul îndeplinirii acestui obiectiv, în cadrul cursurilor și seminariilor sunt accentuate cunoștințe temeinice despre conceptul de buget în general, despre resursele financiare centrale și locale ale statului, despre categoriile de cheltuieli și modul de efectuare rațională a acestora, precum și despre alcătuirea fundamentală a bugetului de stat, dezbateră, adaptarea, executarea și încheierea acestui buget. Noțiunile și conceptele oferite studenților apărând într-o succesiune logică.

Competențe conferite

1. Cunoaștere și înțelegere

- identificarea de termeni, relații, procese, perceperea unor relații și conexiuni în cadrul disciplinelor economice;
- utilizarea corectă a termenilor de specialitate din domeniul economic;
- examinarea principiilor care stau la baza bugetului statului, tratarea resurselor financiare ale bugetului statului, analizarea cauzelor, modul de calcul al presiunii fiscale și efectele negative ale acesteia asupra activității economice și asupra veniturilor bugetare;

- tratarea cheltuielilor bugetului de stat.

2. Explicare și interpretare

- capacitatea de organizare și planificare bugetului de stat;
- capacitatea de analiză și sinteză în procesul bugetar.

3. Instrumental-aplicative (proiectarea, conducerea și evaluarea activităților practice specifice; utilizarea unor metode, tehnici și instrumente de investigare și de aplicare)

- descrierea unor stări, procese, fenomene ce apar pe parcursul desfășurării exercițiului bugetar;
- capacitatea de a transpune în practică cunoștințele dobândite în cadrul cursului;
- abilități de cercetare pentru elaborarea și fundamentarea bugetului;
- capacitatea de a concepe proiecte și de a le derula activități specifice acestei discipline ;
- capacitatea de a soluționa litigii apărute în procesul bugetar.

4. Atitudinale

- reacția pozitivă la sugestii, cerințe și sarcini didactice;
- implicarea în activități de cercetare științifică în legătură cu disciplina “Buget de stat și Trezorerie”;
- acceptarea unei valori atribuite unui obiect, fenomen, comportament, etc. conform legislației în vigoare;
- capacitatea de a avea un comportament etic fata de contribuabili;
- abilitatea de a colabora cu specialiștii din alte domenii.

Resurse și mijloace

Cursul dispune de manualul scris, supus studiului individual al studenților, precum și de material publicat pe Internet sub formă de sinteză, teste de autoevaluare, studii de caz, aplicații necesare întregirii cunoștințelor practice și teoretice în domeniul studiat. În timpul cursurilor de sinteză, în prezentarea cursului sunt folosite echipamente audio-vizuale, metode interactive și participative de antrenare a studenților pentru conceptualizarea și vizualizarea practică a noțiunilor predate. Activitățile tutoriale se pot desfășura după următorul plan tematic, conform programului fiecărei grupe:

1. Necesitatea, conținutul economic și funcțiile bugetului (1 oră)
2. Principiile bugetului de stat (1 oră)
3. Impozitul și taxa, elementele actului normativ instituțiilor de venituri bugetare (1 oră)
4. Evaziunea fiscală. Posibilități de combatere și de prevenire a acestui fenomen (1 oră)

Structura cursului

Cursul este compus din 12 capitole:

Capitolul 1	Economia publică o realitate și un domeniu de cercetare economică	(2 ore)
Capitolul 2	Sistemul unitar de bugete	(2 ore)
Capitolul 3	Procesul bugetar la nivelul bugetului de stat	(2 ore)
Capitolul 4	Procesul bugetar la nivelul bugetului asigurărilor sociale de stat	(2 ore)
Capitolul 5	Procesul bugetar la nivelul bugetelor locale	(2 ore)
Capitolul 6	Procesul bugetar la nivelul instituțiilor publice	(2 ore)
Capitolul 7	Metode de fundamentare a veniturilor și cheltuielilor bugetare	(2 ore)
Capitolul 8	Teorii privind echilibrul bugetar	(2 ore)
Capitolul 9	Metode de dimensionare și financiare a deficitului bugetar	(2 ore)
Capitolul 10	Împrumuturile de stat	(2 ore)
Capitolul 11	Obligațiunile municipale	(2 ore)
Capitolul 12	Piața titlurilor de stat	(2 ore)

Teme de control

Desfășurarea temelor de control se va derula conform calendarului disciplinei și acestea vor avea următoarele subiecte:

1. Principii ale legiferării, așezării și încasării impozitelor (2 ore)
2. Impozite indirecte, sistemul veniturilor bugetare și rolul lor (3 ore)
3. Veniturile bugetare ale României din impozitele indirecte (2 ore)

Bibliografie obligatorie

1. BISTRICEANU, D., Gh., POPESCU, H., Gh., *Bugetul de stat al României*, Editura UNIVERSITARĂ, București, 2007
2. MOȘTEANU, Tatiana, (coordonator), *Buget de stat și trezorerie publică*, Editura UNIVERSITARĂ, București, 2008
3. NĂSTASE, I., G., *Gestiunea trezoreriei întreprinderii*, Editura PRO UNIVERSITARIA, București, 2013

4. NĂSTASE, I., G., *Implicațiile cercetării-dezvoltării în sistemul de securitate* (ediția a II-a, revizuită și adăugită), Editura AGIR, București, 2013

5. NĂSTASE, I., G., BADEA, C., D., CIUPITU, M., G., *Managementul inovării*, Editura PRO UNIVERSITARIA, București, 2013

6. NĂSTASE, I., G. (coordonator), *Ghidul consultantului în afaceri*, Editura PRO UNIVERSITARIA, București, 2010

7. NĂSTASE, I., G., *Gestiunea financiară a întreprinderii. Metode de analiză, evaluare și calcul al eficienței economice – Brevetul de invenție*, Editura PRO UNIVERSITARIA, București, 2010

8. VINTILĂ, Georgeta, *Gestiunea financiară a întreprinderii*, ediția a VI-a, Editura DIDACTICĂ și PEDAGOGICĂ R.A., București, 2006

Metoda de evaluare:

Examenul final se susține sub formă scrisă, pe bază de bilet de examen, ținându-se cont de participarea la activitățile tutoriale și rezultatul la temele de control ale studentului.

CAPITOLUL 1

ECONOMIA PUBLICĂ: O REALITATE ȘI UN DOMENIU DE CERCETARE ECONOMICĂ

1.1.Introducere

1.2.Obiective și competențe

1.3.Conținut

1.3.1.Economia publică - sector economic

1.3.1.1.Sectorul public

1.3.1.2.Bunurile/serviciile publice

- *Prezentare generală*

1.3.1.3.Mecanismul adoptării deciziilor publice

- *Cererea și oferta de bunuri/servicii publice*

- *Procesul decizional public și privat*

1.3.2.Evaluarea economiei publice

1.3.2.1.Evaluarea bunurilor/serviciilor

1.3.3.Evaluarea politicilor publice

- *Prezentarea criteriilor de evaluare a politicilor publice*

- *Compromisuri între criteriile de evaluare*

1.4.Îndrumar pentru autoverificare

Bibliografie obligatorie

1.1. Introducere

Bugetul de stat este principalul plan financiar pe baza căruia statul român își constituie resursele financiare și le utilizează eficient pentru îndeplinirea programului de dezvoltare economică și socială a țării.

Bugetul de stat este instrumental financiar al executării puterii de stat centrale și locale care se dezbate și se adoptă de către Parlamentul României.

Cursul Buget și Trezorerie Publică (BTP) abordează o gamă extinsă de probleme bugetare cu scopul de a lărgi orizontul de cunoaștere al studenților.

Notele de curs ale disciplinei BTP au scopul de a contribui la pregătirea viitorilor economiști în domeniul financiar și bugetar.

Studierea economiei publice necesită cunoașterea prealabilă a unor noțiuni instituționale, politice, metodologice, precum și înțelegerea procesului decizional din economie și finalitatea acestuia. În acest capitol sunt prezentate conceptele de bază care fundamentează domeniul economiei publice, în calitate de sector al economiei.

Ca urmare, s-au prezentat caracteristicile sectorului public, precum și ale celui privat, cu scopul înțelegerii sensului concret al acestora.

Astfel, am evidențiat mecanismul adoptării deciziilor publice, după ce în prealabil am definit, fără pretenția de a fi exhaustiv, bunurile și serviciile publice.

Capitolul 1 se încheie cu prezentarea succintă a criteriilor pe baza cărora se pot realiza evaluarea atât a bunurilor/serviciilor colective, cât și a politicilor publice.

1.2. Obiective și competențe

Obiective:

- Cunoașterea prealabilă a unor noțiuni instituționale, politice, metodologice care permit funcționarea statului.
- Cunoașterea și înțelegerea procesului decizional din economie (sectorul public și privat) și finalitatea acestuia.
 - Definirea termenilor de stat, sector public, sector privat.
 - Cunoașterea funcțiilor statului și a instrumentelor lui.
 - Definirea incidențelor bugetului public și ale bunurilor/serviciilor publice.
- Cunoașterea mecanismelor de cerere și ofertă de bunuri/servicii publice și private.
 - Cunoașterea mecanismului pieței și mecanismului bugetar.
 - Definirea procesului decizional în raport cu alocarea optimă a resurselor.

- Cunoașterea mecanismelor de alocare optimă.
- Cunoașterea evaluării bunurilor/serviciilor publice în raport cu evaluarea politicii publice.

Competențe

- Studenții vor putea să definească termeni precum stat, sector public, sector privat, funcții ale statului, instrumente ale statului ș.a.
- Studenții vor putea să diferențieze sectorul public de cel privat, inclusiv cererea și oferta la bunuri/servicii publice și private.
- Studenții vor putea să descrie particularitățile între mecanismul pieței și mecanismul bugetar.
- Studenții vor putea să identifice parametrii politici și economici care influențează evaluarea bunurilor/serviciilor publice și evaluarea politicii publice.
- Studenții vor cunoaște și identifica în practică procesul decizional și decizia bugetară.

Timpul alocat

Pentru acest capitol, *Economia publică – Sector economic*, timpul acordat este de 2 ore.

1.3. Conținut

1.3.1. Economia publică – sector economic

1.3.1.1. Sectorul public

Sectorul public sau **statul** este entitatea formată din toate instituțiile la nivelul cărora se adoptă decizii colective sau publice, indiferent de regimul politic: democrație, monarhie. Acestea sunt reprezentate de: administrațiile publice la nivel central și local și de către instituțiile publice.

Categoriile de întreprinderi și instituții de drept public:

1. Societățile cu capital de stat.
2. Societățile cu capital privat.

Funcționarea acestora se realizează printr-o întrepătrundere a celor două sectoare; public și privat.

Intervențiile statului asupra economiei trebuie să-i permită acestuia îndeplinirea celor patru funcții care îi sunt atribuite: **funcția de alocare a resurselor; funcția de redistribuire a veniturilor; funcția de stabilizare macroeconomică; funcția de reglementare a comportamentelor membrilor societății.**

În vederea îndeplinirii funcțiilor prezentate, statul poate utiliza următoarele instrumente: **legislația și bugetul public.**

Incidența instrumentelor statului asupra economiei se face prin **reglementări și buget public.**

Incidența reglementării este foarte greu de cuantificat.

Incidența bugetului public trebuie analizată la nivelul indivizilor, precum și pe regiuni (zone dezvoltate și zone slab dezvoltate).

Aceasta se manifestă atât prin intermediul **cheltuielilor și resurselor** ce formează **bugetul** (incidența fluxurilor de încasări și plăți) cât și prin serviciile oferite populației (incidența serviciilor oferite de stat).

1.3.1.2. Bunurile/serviciile publice

• Prezentare generală

Statul are rolul de a asigura satisfacerea nevoilor colective ale membrilor societății, contribuind prin intermediul instituțiilor publice la producerea și/sau prestarea de bunuri/servicii publice. Acestea sunt finalitățile bugetului public.

Definirea bunurilor/serviciilor publice se face pornind de la identificarea caracteristicilor bunurilor și serviciilor private: **divizibilitatea (rivalitatea) și excluderea (raționalizarea) consumului.**

Pe baza caracteristicilor evidențiate se pot identifica următoarele categorii de bunuri și servicii: **private, publice, mixte.**

1.3.1.3. Mecanismul adoptării deciziilor publice

• Cererea și oferta de bunuri/servicii publice

Economiile de piață se caracterizează prin protecția publică a drepturilor de proprietate privată. În aceste economii, bunurile fac obiectul schimburilor între reprezentanții ofertei și cei ai cererii. Între cele două categorii apare **decizia de schimb** care se finalizează printr-un